

NAŠE

Časopis pre poľovníkov,
ochrancov a milovníkov prírody

POĽOVNÍCTVO[®]

5/2009

1,49 €
45 SK

ISSN 1336-5568

0 5

9 771336 556004

Spomínam si, že prvého sokoliara som stretla ešte ako prváčka, keď pred školu prišiel o niekoľko rokov starší žiak, ktorému na ruke sedel operený dravec s čiapočkou na hlave. Mladým sokoliarom nebol nik iný, ako terajší veterinárny poradca Slovenského klubu sokoliarov pri SPZ – MVDr. Peter Blaško. Samozrejme, vzbudil veľkú pozornosť a srdnato pôsobiaceho vtáka všetci sme sa chceli aspoň dotknúť prstom. Až oveľa neskôr som sa o sokoliaroch dozvedela viac a takmer každá zmienka o ňom bola spojená s menom ANTON MORAVČÍK, s ktorým sa dnes zhovárame.

Ako a kedy ste sa stali sokoliarom? Čím operené dravce vzbudili váš záujem?

– V šesťdesiatych rokoch sme bývali na Hornom Machnáči nad bratislavskou zoologickou záhradou, ktorá sa v tom čase práve budovala a začínal tam fungovať ornitologický krúžok, ktorý sa rozšíril aj o sokoliarsky krúžok. A keďže v tom čase vyšla aj knižka Sokoliar Tomáš, ktorá sa stala mojou obľúbenou, a už vtedy som choval dravé vtáky, sokoliarstvo sa mi stalo celoživotnou záľubou.

Väčšina polovníkov má o sokoliarstve aspoň základné vedomosti i keď orla, sokola či myšiara pozná obyčajne iba z pohľadu na ich siluetu, keď im plachtia vysoko nad hlavami. Napriek tomu, že sa dravé vtáčstvo využíva pri love iba výnimočne, pre polovníkov je sokoliarstvo čímisi blízke. Prečo asi?

– Sokoliarstvo je takisto lov – jeho najhumánnejší a najušľachtilejší spôsob. Jeho tradícia má viac ako štyritisíc rokov. Je to úplne prirodzený spôsob lovu, ktorý sa v prírode odohráva denne-denne, neustále. A napokon – všetci sokoliari sú zároveň aj polovníkmi, aj keď niektorí poľujú iba s dravcami.

Ste dlhoročným predsedom Slovenského klubu sokoliarov pri SPZ, preto iste môžete povedať, ako sa u nás začínalo so sokoliarstvom a akými zmenami prešlo?

– Po druhej svetovej vojne začalo sokoliarstvo ožívať až okolo roku 1960 a v roku 1967 bol založený sokoliarsky klub, vtedy ešte ako československý, ktorého členom som sa stal. Po prvom federatívnom usporiadaní Českosloven-

ska v roku 1971 vznikol Slovenský klub sokoliarov pri SPZ, ktorý funguje dodnes. Žiaľ, po nežnej revolúcii sa objavili rôzni aktivisti a rôzne občianske „ochranárske“ združenia s výdatnými dotáciami zo zahraničia, ktorí sa sami určili za jediných odborníkov a znalcov a svojou činnosťou zabrzdili rozvoj slovenského sokoliarstva ako aj chovateľstva na celé desaťročie. Až po voľbách v roku 2006 prijala Slovenská republika legislatívu, ktorá postavila slovenských sokoliarov a chovateľov za rovnocenných partnerov s ostatnými sokoliarmi a chovateľmi v Európskej únii.

Istý čas sa vysoko oceňoval prínos sokoliarstva pri biologickej ochrane letísk. Pokračuje táto služba i v súčasnosti a možno ochrannú funkciu operených dravcov použiť aj niekde inde?

– Dnešné moderné sokoliarstvo zachránilo už množstvo viníc a rôznych poľnohospodárskych kultúr a taktiež bdie aj nad bezpečnosťou letísk biologickou ochranou s dravcami, kde sa využíva prirodzený inštinkt vtákov pred dravcami.

Vediete sokoliarsky dvor ASTUR pri hrade Červený Kameň, teda možno povedať, že ste profesionálnym sokoliarom. Aké je poslanie takéhoto „sokoliarskeho dvora“ a čo všetko sa na ňom robí?

– Sokoliarsky dvor ASTUR vznikol v roku 1998 a jeho úlohou a cieľom je priblížiť dravce verejnosti, zachovávať sokoliarstvo ako kultúrne dedičstvo našich predkov, napomáhať k ochrane dravcov a to najmä tým, že liečime rôzne poranené dravce a pokúšame sa ich vrátiť späť do prírody. Venujeme sa tiež výskumu umelého odchovu dravcov. Úspešne odchovávame sokoly rároh, sokoly stahovavé, orly skalné a pod. Na sokoliarskom dvore máme najväčšiu kolekciu dravcov na Slovensku a každý dravec má popisnú tabuľku v troch jazykoch – (slovenčine, nemčine a angličtine). Návštevníci majú možnosť pozorovať dravce aj pri lietaní a podávame im i odborný komentár.

Aký je u nás systém záchrany a ochrany dravcov? Kto okrem Slovenského klubu sokoliarov sa venuje záchrane napr. poranených vtákov? Kde všade sú takéto „sta-

nice záchrany“?

– Túto činnosť dlhé roky vykonávali sokoliari úplne zadarmo, potom si ale rôzne „ochranárske združenia“ zrejme všimli, že by sa na tom dalo zarobiť a tak teraz akože „funguje“ niekoľko „záchranných staníc“. Lenže sa to deje bez akékoľvek nestrannej kontroly a niekomu sa zdá, že je to všetko v poriadku. V skutočnosti však jediný skutočne odborný predpoklad na túto činnosť majú sokoliari. Tí totiž musia mať (a majú) skúšku tak z poľovníctva ako aj skúšku zo sokoliarstva a s prácou s dravcami aj bohaté praktické skúsenosti.

Je o chov a výcvik pernatých dravcov záujem aj medzi mladými ľuďmi? Budete mať nasledovníkov?

– Áno, môžem potvrdiť, že je dosť veľký záujem najmä medzi študentmi lesníckych škôl, ale o dravé vtáčstvo sa zaujíma i široká verejnosť. Napokon na niektorých lesníckych školách je sokoliarstvo učebným predmetom.

Kto sa môže stať sokoliarom a ako môže získať pernatého dravca?

– Každý kto zloží skúšku z polov-

Záľuba na ce

lý život

níctva a zo sokoliarstva sa môže stať členom klubu. Dravce sa už odchovávajú vo veľkých množstvách, preto zaobstaráť si dravca dnes nie je žiadnym problémom.

Slovenský klub sokoliarov už tradične každoročne usporadúva polbvačky za pomoci pernatých dravcov. Aké pochopenie majú polovníci pre tento spôsob lovu? Viete už, kde bude tohto roku takáto nevšedná polbvačka?

– Pravidelne, zväčša v polovici októbra, usporadúvame medzinárodné stretnutie sokoliarov a poľujeme najčastejšie v okrese Šaľa, Galanta a Nové Zámky, kde máme veľmi dobrú spoluprácu s poľovníkmi. Sokoliari sú sústredení a ubytovaní na termálnom kúpalisku Horné Saliby – Diakovce a aj so svojimi dravcami a otiaľ potom odchádzajú do revírov.

Záchranou a ochranou pernatých dravcov sa u nás zaoberajú aj ďalšie ochrannárske organizácie – spolupracujete s nimi?

– Žiaľ, domnievame sa, že ide im predovšetkým o finančné prostriedky, ktoré môžu získať

prostredníctvom rôznych fondov, dotácií a grantov. Neraz sme sa presvedčili, že verejnosť zavádzajú nepravdivými informáciami a škodia tak rozvoju sokoliarstva u nás a napokon i Slovensku. Slovom – nemáme „spoločnú reč“ a preto s nimi nespôlpracujeme.

Tak ako vždy na jar, aj tohto roku sa niekde našli otrávené pernaté dravce a aj keď obvinenie z podobného trestuhodného činu sa nevysloví nahlas, obyčajne sa v tlači a televízii nasmeruje pohľad verejnosti na polovníkov. Dokonca i vtedy, keď ešte ani nie je potvrdené, že išlo o úmyselnú alebo neúmyselnú otravu. Aj vy si myslíte, že na svedomí ich majú naozaj polovníci?

– Nie. Naopak, podľa môjho názoru poľovníci sú skutočnými ochrancami tak pernatých dravcov ako i ostatnej zveri. Veď len vďaka nim aj dnešní „ochranári“ majú vôbec čo chrániť! Informácie v médiách sú veľakrát zavádzajúce a nepravdivé a už neraz poškodili dobré meno poľovníkov. V takýchto prípadoch by však bolo treba konať a ústredie SPZ

by malo podať trestné oznámenie za poškodzovanie dobrého mena svojich členov.

Dobre si pamätám na jeden prípad spred niekoľkých rokov, keď „ochranári“ vari vo všetkých médiách tvrdili, že pri šali našli asi 50 zastrelených dravcov (túto informáciu publikovali dokonca aj v zahraničí). No asi po dvoch mesiacoch vysvitlo o čo išlo. Zistilo sa, že ani v jednom dravcovi sa nenašiel ani jediný brok! Ukázalo sa, že v pozadí bol ktosi, kto sa chcel pomstiť tamojšiemu poľovníckemu združeniu a uhytné dravce pozbieral spod stĺpov elektrického vedenia a naaranžoval ich ako „obete“ poľovníkov. Vinník a ohovárači opäť však skončili beztriestne, hoci ústredie SPZ malo na nich podať trestné oznámenie za ohováranie.

Váš klub rozvíja aj medzinárodné kontakty – s kým konkrétne?

– Slovenský klub sokoliarov sa stal v roku 1999 členom medzinárodnej organizácie IAF

(International Association for Falconry and Conservation of Birds of Prey) a s touto organizáciou veľmi úzko spolupracujeme. Úspešne spolupracujeme aj s ostatnými sokoliarskymi a chovateľskými klubmi v štátoch Európskej únie.

Odchovať dravého vtáka a vycvičiť ho, si nepochybne vyžaduje skutočný záujem a lásku ku kamarátovi s krídlami. Zrejme to chce veľa času, námahy aj finančné prostriedky. Koľko členov má váš klub?

– Na to, aby mohol človek vycvičiť dravca treba mať naozaj mimoriadne veľa trpezlivosti, času a lásky k dravcovi. Sokoliarstvo je skutočným umením, tak ako sa to píše aj v starej latinskej definícii sokoliarstva: *De arte venandi cum avibus* – „o umení lovu s dravými vtákmi“. Mňa osobne veľmi teší, že tomuto umeniu sa u nás venuje aj veľa mladých ľudí a u svojom voľnom čase robia túto krásnu a ušľachtilú činnosť, ktorá v nich podporuje a rozvíja krásne ľudské vlastnosti: vytrvalosť, cielavedo-

most a lásku k prírode. Vďaka nim potom ani nepomyslia na spôsoby zábavy, ktoré môžu mladého človeka zaviesť k drogám, výtržnostiam a iným nekalým činnostiam. Slovenský klub sokoliarov pri SPZ má teraz 354 členov a 23 kandidátov na členstvo.

Za roky, ktoré sa venujete sokoliarstvu vám iste rukami prešlo veľa operených dravcov. Spomínate si na takého, ktorý bol niečím výnimočným?

– Sokoliarstvu, ochrane dravcov a poľovníctvu sa venujem viac ako štyridsať rokov. Od samého začiatku ma tak zaujalo, že aj ožením som sa stihol až keď som mal štyridsaťpäť rokov. Teraz už mám dve krásne dcéry: Diana (samozrejme, že meno je po bohyni lovu) má desať rokov a druhá, Sandra, dva roky. Vďaka manželkinmu pochopeniu sa aj naďalej môžem naplno venovať svojej práci, ktorá je i mojou celoživotnou záľubou.

A teraz niečo o výnimočnom dravcovi. V roku 1990 som dostal do daru sokola z odchovu z Rakúska, ktorý mal aj medzinárodne uznávaný Certifikát CITES. V roku 1992 podpísalo Československo medzinárodný dohovor CITES a potom v roku 1993 ho podpísalo už i samostatné Slovensko. O niekoľko rokov neskôr vznikol aj Výkonný orgán CITES na Ministerstve životného prostredia SR a môj sokol sa zrazu stal – nelegálnym. Pracovníčka výkonného orgánu CITES chcela odo mňa tzv. „dovozný permit“ na Slovensko napriek tomu že keď som tohto sokola dostal, SR ešte nepodpísala spomínaný dohovor. S týmto sokolom, bola to samička, som osem rokov aktívne poľoval na bažanty a potom som ho dal na odchov a úspešne odchovala asi 50 mladých sokolov, veľakrát aj v úlohe adoptívnej matky.

Tento legálny sokol žil sedemnásť rokov (až kým neuhynul) ako nelegálny! Neverili by ste, koľko kilogramov papiera sa popísalo o rozhodnutiach, pokutách a sťažnostiach! No i tak ostal tento sokol podľa úradníčky Výkonného orgánu CITES, ktorá si dlhé roky vykladala legislatívu a medzinárodné dohovory po svojom, nelegálnym. Úradník „zabetónovaný“ vo svojej funkcii vám môže roky doslova ničiť život, ale nemusí rešpektovať zákony a dohovory! S jednotlivými dravcami som prežil veľa zaujímavých situácií, na ktoré nikdy nezapudnem, ale tento darovaný sokol bol výnimočný práve kvôli neveriteľnej byrokracii, ktorá sa okolo neho rozpútala, preto som ho musel spomenúť. Ale ani to ma neodradilo od záľuby, ktorá – ak vychádza zo srdca – vám ostane na celý život.

Pripravila JÚLIA DRIENOVSKÁ